

1785.

19. Pohlmann, Christianus Fredericus: De rationibus
protestantis successionis in res uterque
maternas exorbitibus.
20. Puchtmann, Fr. Lud. Sen, fac. jur. pro cancellario:
(De querela inofficiorum testamenti fratris uterque
hanc concedenda). Programma, quo sollemnia in
jurata Christiani Augusti Guentheri indicit.
21. Puchtmann, Fr. Lud. Sen, fac. jur. pro cancella-
rio: (Miscellaneorum ad jus pertinentium
specimen II). Programma, quo sollemnia in
jurata Tobias Gutrenor. . . indicit.
22. Puchtmann, Fr. Lud. Sen, fac. jur. pro cancellario:
(Miscellaneorum ad jus pertinentium specimen I)
Programma, quo sollemnia in
jurata Beneficentia
Cristi Henrici Heydemuth. . . indicit.
23. Puchtmann, Fr. Lud. Sen, fac. jur. pro
cancellario: (An et quatenus jure cum, qui pa-
ret, a pena excuset eam se vincat?).

1785.

24. Pueltmann, Jos. Lud., Em. Jac. Jos. proreuerel.

laicus: (De numero doctorum prudentia legis-
latoria minuendo seu de remediis nouellis
contra frequentiam bonorum cessionis et credi-
torum concursus). Programma, quo sollemniter
inaugurata Christiani Gullobo Marckii in West-

25. Pueltmann, Jos. Lud. Em.: De lubrico iudicio.

1785

26. Ran, Christianus: Elector Saxoniae juris
Saxoniæ defensor.

27. Roemer, Carolus Henricus, s.: De iuribus
majestatis eorumque speciebus.

28. Roemig, Carolus Gullobo: Commentatio ad titulum
II priores legis Anglicanae et Virgianae.

29. Rummell, Waltero-Fridor: De comparatione legum
Romanarum cum Graecorum institutis.

1785

30. Legerus, Joh. Theophilus: De comitibus Palatinis
Saxoniae
31. Wenzl, Fredericus Aug. Guilielmus: De concessione
insignium in imperio Romano-Germanico. Pro-
gramma, quo ad accedendas orationes in memo-
riam Henrici Adelmi et Sufferthi invitatur.
32. Wenzl, Fredericus Augustus Guilielmus, fac. phil.
pro cancellarius: De concessione insignium in
imperio Romano-Germanico. II. Programma, quo
philosophiae candidatis dispensationis in-
dicitur.
33. Winkler, Carl Gottfr., de, fac. jur. pro cancellarius:
Adnotatio IV, V et VI ex adversariis juris ju-
diciarii. Programma, quo solenniter inauguratur Carolus
Frederici Conradi indicitur.
34. Winkler, Carl Gottfr., de, fac. jur. pro cancellarius:
Problemata jurisdictum: De abolenda restitutione
in integrum ex causa aetatis. Programma, quo

solemnis inaugurationis Caroli Gottlobii Kaenig
in die 17.

35 Vinckler, Carol. Ferd. de: Adversaria juris
judicialis in primis quoad concursum credit
Forum

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

Handwritten note on the right edge of the page, possibly a library or archival label.

1785, 19. 1
29
5

DE
CANONICIS PROTESTANTIVM
SVCCSSIONIS IN RES VTENSILES
MATERNAS EXSORTIBVS.

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

D. CHRISTIANO FRIDERICO
POHLIO

SVPREMAE CVRIAE ET CONSISTORII ECCLES.
ADVOCATO, CIVITATIS LIPS.
SENATORE

A. D. VIII. NOVEMBER. A. O. R. MDCCLXXXV.

H. L. Q. C.

DISPV TABIT

IOANNES CAROLVS FALCKE,
LIPSIENSIS.

LIPSIAE

EX OFFICINA KLAYBARTHIA.

CAVONOT PROLETARIATUM

WIRTSCHAFTS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

LEBENS- UND KUNSTWERKE

INSTITVTI RATIO.

Constat inter omnes qui vel leuiter iuris patrii scita degustarunt, foeminas moribus Saxonum, exclusis masculis, in res vten-
siles proximae cognatae ita succedere, vt si a quorundam
locorum statutis recesseris, ne filii quidem, nisi clerici sint, huius
successionis participes habeantur. Cum enim hi ex iuris prouincia-
lis saxonici mente, si ius eorum succedendi species, eadem cum fi-
liabus conditione vtantur, non potuit non fieri, quin vna cum so-
roribus ad successionem in bona matris vtenilia vocarentur. Quod
quidem clericorum singulare ius, etsi vniuerse sumtum, ob claram,
quo nititur, iuris saxonici sanctionem adeo non a quopiam in dubita-
tionem vocatur, vt potius quicumque de rerum vtenfilium indole
atque iuribus exposuerunt, clericos sine omni discrimine, siue pon-
tificiorum sacris, siue Augustanae confessioni addicti sint, eo hodie
gaudere, vnanimi consensu contenderint; variae tamen quaestiones
super hoe iure passim motae fuerunt, quae ICris largam in vtram-
que partem disputandi materiem praebent. Vt vero alias quaes-
tiones de quibus inter legum interpretes hodie fere conuenit, mit-
tam, quaesitum etiam fuit: vtrum Canonici Protestantium iure suc-
cedendi in bona vtenfilia materna hodie vtantur, nec ne? In qua
quidem quaestione definienda ICri in duas partes abierunt, cum ple-
rique, veluti IUST. HENNING. BOEHMERVS^{a)}, IOH. LAUR.
FLEISCHERVS^{b)}, MART. LANGIUS^{c)}, GOTHOFREDVS
BARTHIVS^{d)} et GOTTLOB AVG. IENICHEN^{e)} aliique,
eam negandam, quidam vero, et in his inprimis b. CAR. FERD.

A 2

HOMME-

a) in *Iure eccles. Protest.* Tom. II. Lib. III. Tit. I. §. LXVII.

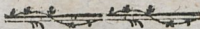
b) in *der Einl. zum geistl. Rechte* Lib. II. Stck. XXII. §. 6. p. 603. qui liber Halae 1729. 4. prodit.

c) in *Diff. de successione clerici* in

Geradam maternam §. 22. p. 18. Lips. 1708. 4.

d) in *ausführl. Berichte von der Geradam* Cap. II. §. 25. p. 87. Lips. 1721. 4.

e) in *Diff. de clerico nepote exule* successionis in *Geradam auiae maternae*, §. VIII. Lips. 1730. 4.

HOMMELIVS^f), vir de iurisprudentia immortaliter meritis, ac qui hunc nouissime secutus est, Cl. IO. ERN. IVST. MÜLLERVS^g), eam affirmandam censuerint. Quod cum intellexissem, coepi equidem, quae ab utraque parte afferuntur, argumenta sub examen vocare, ac tandem, rationibus vtrinq̄e diligenter perpensis, in eorum sententiam concessi, qui illud singulare clericorum ius ad Canonicos Protestantium haud extendi posse contenderent. Cum vero, quantum equidem scio, nemo hucusque hanc quaestionem, in ipsis rerum argumentis interdum obuiam, data opera excusserit, hac scribendi opportunitate mihi oblata, eam paullo curatius tractare constitui, ita, vt paucis de clericorum in Geradam maternam successionem in vniuersum praemissis, primum sententiam, quam defendendam suscepi, argumentis fulcirem, deinde vero rationes, quibus contraria sententia defenditur, breuiter diluerem, ac denique pauca de successionem Canonicorum in res expeditorias adicerem.

§. I.

Breuis de successionem clericorum in Geradam maternam disputatio instituitur.

De clericorum igitur in res vtensiles maternas successionem acturus, cum de ea ex instituto exposuerint, MART. LANGIVS^h), TOB. IAC. REINHARTHVSⁱ), et CHRIST. HENR. GOTTSCHALDVS^k), actum profecto agere viderer, si totum hoc argumentum repetere atque exhaustire iam vellem. Liceat itaque mihi, vt viam scilicet ad quaestionem propositam mihi muniam, omnem hanc clericorum successionem paucissimis tantum, ac veluti per indicem attingere. Quae quidem dum molior, nolo longus esse in explicanda rerum vtensilium, quas vulgo Geradam vocare solent, indole atque notione: quem enim fugit, per eas intelligi, omnes res mobiles ad mundum et ornatum muliebrem pertinentes et in foeminae

f) in *Rhefs. Quaest. Obs. CCCXI*. p. 423. ed. III. et in *Perrinenz und Erlsunderungs-register*, in der Einl. §. 55. p. 60. et sub voce: *Geistliche* p. 175. ed. nou.

Lipsiae 1785. prodiit, Tom II. sub voc. *Canonicus*, n. 7 p. 843.

h) in *Diss. supra laudata*.

i) in *Diss. de successionem clerici in Geradam*. Erf. 1734. 4.

k) in *Sched. de successionem clericorum in Geradam*. Schnebergae, 1760 4.

g) in *Promtuar. iur. nouo*, quod

foeminae possessione constitutas? nec multis, qui clerici dicantur, docebo: clericos enim ex iuris canonici principiis esse omnes eos, quibus ab ecclesia potestas data est, peragendi functiones quae ministerio verbi diuini insunt, adeo notum est, ut nec fugiat eos, qui vel prima iuris canonici principia haud ignorant; sed potius statim ad rem ipsam progrediar. Debet vero clericorum in bona vtenfilia successio originem suam iuri prouinciali saxonico, quod Lib. I. art. 5. si codicem vetustum Lipsiensem a GAERTNERO editum sequaris, ita sancit: *Der pffaffe nint gleichen teil der siewester in der muter gerade und gleichen teil deme bruder an eigene und an erbe.* Iam si rationes quaeras, quibus moti veteres Saxones tam opimum priuilegium clericorum ordini indulerint, tres inprimis commemorari deprehendes. Ac primam quidem glossa germanica ad *Lib. I. art. 5. Spec. saxon.* et ad *Ius Weichbildicum*, vel uti rectius vocatur, *Ius scabinorum Magdeburgensium Art. 57.* nobis reddit, quippe quae clericos beneficio illo in praemium precum pro aliis fusarum gaudere pronunciat. Verum hanc rationem magis piam quam veram et adaequatam esse, et dudum viri docti animaduertunt, et vel inde patet, quod ius prouinciale saxonicum tantum clericos nondum beneficio ecclesiastico, quod praebendam vocare solent, praeditos promiscue ad successionem in Geradam maternam admitat, salario autem vel aliis redditibus instructos, si cum sorore nondum elocata concurrant, excludat, cum tamen hi, aequae ac illi, preces pro aliis fundere teneantur. Magis itaque adaequata et veritati consentanea videtur secunda ratio e veterum germanorum statu militari petita. Nimirum cum clericis omnis militia interdicta esset, neque adeo illi apparatus bellicum, qui olim non exigui erat pretii, ex hereditate paterna capere, nec in feuda succedere possent, aequum Saxones esse putarunt, si eos vna cum sororibus ad successionem in res vtenfilis maternas vocarent, adeoque damnum, quod exclusi a successionem in feuda et res expeditorias sentirent, hac ratione quodammodo pensarent. Neque denique iusto fundamento destituta est tertia ratio, quae clericis ideo hanc priuilegiatam successionem, de qua iam sermo est, indultam esse contendit, ut pauperes certisque redditibus destituti clerici hac rerum vtenfilium accessione sustentarentur, simulque episcopi, ex iuris canonici placitis ad alendos eos, quibus

ordines concessissent, obstructi, hoc onere liberarentur¹⁾. Cum enim ius prouinciale saxonicum clericos beneficiis siue praebedis instructos geradam maternam cum sororibus nondum elocatis diuidere prohibeat, manifestum utique est illud in largiendo clericorum ordinari rerum vtenfilium successione praecipue clericorum egenorum rationem habuisse. Sed de rationibus legis, haec dicta sufficiant. Iam de ipso hoc clericorum succedendi iure nobis differendum est. Ac primum quidem cum et ipsa Speculi saxonici verba nos doceant, et dudum GOTTLOB AVG. IENICHEN^{m)}, docte demonstraerit, clericum neque in auias, neque in sororis, sed in solius matris geradam succedere, non est, quod hoc multis probemus. Videamus potius, qui clerici bona matris vtenfilia capere possint. Quamuis autem clerici vox late pateat, adeo ut omnes, siue maioribus siue minoribus ordinibus initiati sint, comprehendat, hoc tamen loco ii tantum clerici intelligantur, qui Presbyteri munere ornati sunt. Quod quidem clare indicant Speculi saxonici verba l. c. *Man en mac sagn zu eyne psaffen her en sie geleret und gewihet, und mit scharne gezeichent als ein psaffe. c. in die gerade an ir stirbe.* Requiritur itaque ius saxonicum tria, nimirum ut clericus sit doctus, ordinatus et tonsura capitis insignitus. Non sola ergo tonsura sufficit, sed ipsa ordinatio, secundum ritus ecclesiae romanae instituta, accedat necesse est, adeoque ii tantum clerici successione in res vtenfiles maternas capaces habentur, qui potestate sacrificium eucharisticum offerendi instructi sunt. Hinc omnes quidem Episcopi et Presbyteri, neutiquam vero Diaconi et Subdiaconi, multo minus minorum ordinum clerici hoc priuilegio gaudent, quippe qui, uti LANCELOTTVSⁿ⁾ ait, *non tam in statu clericali, quam de isto sunt, diuer-*

1) Olim quidem secundum Concilii Chalcedonensis placita nemo sine officio sacro in ecclesia obeundo, qui vnus ordinationis titulus erat, valide poterat ordinari, alias ordinatio plane irrita erat; cf. c. 6. Conc. Chalcedon. c. 2. D. 70. postea tamen, sed uti Franc. Duarenus de Sacris ecclsi. ministeriis Lib. I. c. 16. obseruat, magno cum ecclesiae detrimento, Pontificum consti-

ruzionibus inualuit, ut ordinatio sine certo titulo facta non inualida haberetur, sed is, qui eam instruisset, ordinatum tantum alere deberet, quamdiu certis redditibus, unde viuere posset, careret. vid. cap. 4. et 16. X. de Praebend.

m) in Dissert. supra laudata.

n) in Hist. iur. can. Lib. I. Tit. 23. §. 1. et Tit. IV. §. 1.

diuersoque plane modo ordinantur. Ceterum sicuti ex iuris canonici principis omnes maiorum ordinum clerici matrimoniis inire prohibentur, ita idem a Presbyteris in geradam maternam successuris obseruandum fuisse, glossa ad *Ius Weichb. Art. 57.* nos docet^{o)}, Quamuis vero omnes Presbyteri successione illius capaces existimentur, tamen quemadmodum ius saxonicum prouinciale l. c. inter filias elocatas et nondum elocatas discrimen facit et filiam elocatam, quae cum nondum emancipata concurrat, a successione in geradam maternam excludit, ita etiam inter clericos qui ad certam ecclesiam vel aliud beneficium ecclesiasticum vocati sunt, et inter eos, qui his destituti sunt distinguit. Hi enim indistincte siue soror nondum elocata, siue iam elocata adsit, geradam maternam cum ea diuidunt, illi vero tum tandem in eam succedunt, si cum sorore iam elocata concurrant. En ipsa iuris prouincialis saxonici verba: *Die ungeradete Schwester en teilt nicht ir muter gerade mit deme pffaffen der Kyirchen oder phrunde hat.* Sic, vt hoc vtar, Canonici romanis sacris additi, si Presbyteri dignitate praediti erant, poterant quidem geradam maternam capere, sed qui praebenda fruebantur, tum demum, si soror iam elocata adesset, sin fecus, nihil capiebant. Denique quemadmodum clerici, notante CARPZOVIO^{p)}, nunquam res expeditorias, ita nec geradam relinquunt, quamuis eam capiant, quod sequentia Lib. I. Art. V. speculi saxonici verba clare indicant: *Von des pffaffen gute nach sine tode, ein nimt man cheine gerade, wenn iz ist alle zerbe, waz under im besirbt.*

§. II.

eiusdem argumenti continuatio.

Cum vero, quemadmodum hucusque vidimus, ius prouinciale saxonicum ad adipiscendas res matris vtensiles, inprimis ordinationem secundum iuris pontificii praecepta peractam in clericis requirat, statim post sacrorum instaurationem saeculo decimo sexto coeptam, quaesitum fuit, an etiam ad clericos Augustanae confessioni

^{o)} verba glossae sunt haec: *Bleibt fallen seyn. Dann da er ein Weib er aber nicht ein Pffaff, er mus die Gerade mit Recht widergeb-n, sonderlich nam, da verschlug er die Pffaffbeir.*

^{p)} in *Iurispr. for. P. III. Const. 38. def. 39.*

soni addictōs illa iuris prouincialis saxonici dispositio extendi queat? Diu super hac quaestione, vti ex BERLICHIO ^{q)} et *Consultationibus constitutionum saxonicarum* ^{r)} patet, iuris saxonici interpretes disceptarunt, cum alii a militia armata ad coelestem concludentes, clericos euangelicos ad successiōnem in res expeditorias vocare cuperent, alii vero, reiecta illa concludendi ratione, eos successiōnis in res vtenfiles capaces esse existimarent; quorum quidem sententia, teste CARPZOVIO l. c. tandem praeualuit. Hodie itaque extra omnem dubitationem positum est, clericos Protestantium, modo ad munus sacrum rite vocati, secundum normam in ecclesia euangelica praescriptam ordinati sint, iure succedendi in geradam maternam vti, quamuis omnes illos locus in ordinandis clericis apud pontificios adhiberi solitos, quos locus iuris saxonici, saepe laudatus, supponit, tanquam supersticiosos et ab ecclesiae euangelicae principiis abhorrentes repudiauimus. Ac quem admodum apud Protestantes inter Episcopos, Presbyteros, Diaconos et Subdiaconos non amplius distingui solet, quippe cum omnes clerici aequali potestate verbum diuinum docendi et sacramenta administrandi praediti sint, omnesque adeo qui ordinatione ad munus sacrum, quod obeunt, inaugurati sunt, aequis iuribus fruuntur, siue sint Superintendentes et Pastores, siue Archidiaconi, Diaconi et Subdiaconi, ita etiam discrimen illud inter clericum beneficio ecclesiastico instructum, et eo carentem, quod *Lib. I. Art. 5. Spec. Saxon.* occurrit, plane cessat, tum quod, obseruante CARPZOVIO ^{s)}, etiam filiae iam elocatae hodie a successiōne in geradam non excluduntur, sed tantum, quae iam acceperunt, conferre tenentur, tum quod functio ministerii apud Protestantes vnus titulus ordinationis habetur, adeoque nemo, nisi cui munus sacrum, cuius reductibus ali possit, demandatum est, ordinatur. Ceterum cum, vti supra a nobis dictum est, sola ordinatio clericos Augustanae confessioni addictos ad successiōnem in res vtenfiles maternas, aptos reddat, facile apparet, omnes hac destitutos, quales sunt Doctores, Licentiati et Professores Theologiae, aliique, a iure succedendi, de quo iam verba fecimus, esse arcent-

q) in *Concl. practic. P. III. Concl. 39. n. 68. 69.*

r) *Lib. II. P. I. quaest. 41.*

s) in *Iurisprud. for. P. III. Const. 11. def. 13. cf. et Barzibii ausführli. Berichte von der Gerade Cap. II. §. 7.*

arcendos. Quamvis enim et hi plerumque facultate verbum diuinum praedicandi atque docendi gaudeant, tamen potestate sacramenta administrandi plane carent, adeoque clericis ordinatis nullo pacto possunt annumerari.

§. III.

Sententia, qua Canonicos Protestantium successione in res vtenfiles maternas capaces esse negatur, argumentis fulcitur: proponitur argumentum I.

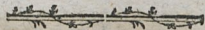
His iam in vniuersum praemissis, age iam rationes quibus moti Canonicos Protestantium sacris addictos, siue cathedralibus siue collegiatis ecclesiis adscripti sint, a successione in res vtenfiles maternas arcendos esse statuimus, breuiter proferamus. Cum verum privilegium quod Canonicis illis denegandum statuimus, quemadmodum ex supra allatis apparet, nemini nisi ei, qui vere clericus est, competat, operae pretium fuerit, sententiae nostrae firmandae gratia, primum demonstrare, Canonicos illos parum accurate clericorum ordini accenseri, deinde vero simul probare, eos, si vel maxime clericorum iuribus gaudeant, tantum non omnibus illis requisitis carere, quibus clericos ad successione, de qua nobis sermo est, aspirare cupientes, ex iuris provincialis Saxonici mente instructos esse oporteat. Sed de singulis videamus. Ad primum quidem quod attinet, etsi plerique atque in his IVSTVS HENNINGIVS BOEHMERVS ^{t)} et IOH. GEORG. PERTSCHIVS ^{u)} alique Canonicos Augustanae confessioni addictos in clericorum numerum referunt, non desunt tamen alii, veluti Vir CEL. GEORG. LVDOV. BOEHMERVS ^{v)} qui eos non improbabili ratione personis ecclesiasticis annumerent ^{x)}, quorum quidem sententiae vt accedam, cum argumentis, quibus contraria opinio defenditur, facile possit responderi, inclinatur animus. Ac primum quidem

t) in *Iure eccles. Prot. Tom. II. Sect. III. Tit. III. §. 440. p. 327. ed. nou.*

u) in *Elem. iur. can. Lib. I. Tit. XXXV. §. 486.*

v) in *Princip. iur. can. Lib. III.*

x) *personas ecclesiasticas stricto sic dictas differre a clericis, patet ex c. 12. de Elect. in 6. aliisque iuris can. locis. Cf. etiam van Espen in Obs. ad Can. Gregor. X. Tom. IV. Opp. p. 129.*

dem vt liberè largiar I. H. BOEHMERO caeterisque qui eum sequuntur, exinde quod hodie plerique Canonici Protestantium tum palatinis et ciuilibus, tum militaribus officiis fungantur ac laico habitu incedant, non statim sequi, eos clericorum ordine esse eximendos, cum et apud Pontificios Canonici saecularibus negotiis se immisceant, salua, qua vtuntur, clericorum conditione; id tamen ei concedere haud possum, non obstare sententiae ipsius sero et plerumque tantum dicis causa illos recipere soleant, nondum, si quid video, euincit, Canonicos ecclesiae euangelicae addictos clericorum classis esse adscribendos. Alia profecto res est ordinum receptionem differre, alia vero eam nunquam appetere. Quod si enim vel maxime verum sit, Canonicos pontificios sero interdum ordines recipere, tamen vt vere recipiant adeo necesse est, vt qui in Collegium Capitularium vel Canonicorum cooptari cupiant, ex iuris can. principiis necessario ordinibus minoribus, vel saltim prima tonsura, et si ad ius capituli, h. e. sessionis et suffragii, adpirent, ordine Subdiaconatus initiati esse debeant y), cum contra ea Protestantium Canonici illis ordinibus sine omni periculo carere possint, adeo vt, bene obseruante GEO. DAV. STRVBENIO z) iisdem ne in mixtis quidem capitulis ordinum defectus in exercendis iuribus sessionis et suffragii obesse censeatur. Neque reliquis BOEHMERE argumentis, quae sententiae suae tuendae causa afert, valde moueor. Quod si enim vrget, non eos tantum clericorum nomine contineri, qui verbum diuinum doceant ac sacra administrent, verum eos etiam iis annumerari, qui operis manu et corpore faciendis ecclesiae inferuiant, quid? quod in ecclesiae christianae primordiis ne omnes presbyteros quidem docuisse, sed quosdam rebus ecclesiae regundis tantum praefuisse; equidem facile ei dare possum, non omne clerico-

y) Cf. Arn. Cornutus de personis praefic. et Concil. Trident. Sess. 24. de ex benef. eccles. Lib. 3. tit. 2. §. 11. reformat. c. 12.

itemque Clem. 2. de actare et qualis.

z) in rechl. Bedenken Tom. I. N.

184. P. 473.

clericorum munus in docendo et sacris administrandis semper versari: id vero nequam mihi persuadere possum, omnes eos, qui, uti ait, *simplex ministerium corporis in ecclesia peragant*, ideo inter clericos referri debere. Hoc enim si verum esset, sequeretur sane ut etiam dispensatores et administratores bonorum ecclesiasticorum, quos germanice *Kirchwäter* appellare solemus, itemque altaris et qui cum sacculo sonante elemosynas in templis colligunt et id genus alii, clericorum numero haberentur. Quamvis igitur non negem, iure canonico inter clericos quosdam referri, quorum opera nunquam in docendo et sacra administrando versetur, eius tamen rei ratio non in eo quaerenda est, quod ecclesiae ministrent, sed quod ordinibus minoribus initiati et ad officium, quod in ecclesia obeunt, solemniter ritu constituti sint, quales sunt Ostiarii, Lectores, Exorcistae et Acoluthi. Iam vero cum Canonici Protestantium nunquam ordines suscipere teneantur, non video, quomodo cum iis, qui vere ordines recipiunt, villo modo possint comparari. Vltimum denique BOEHMERI argumentum, ductum ab eo quod quidam iuris ecclesiastici Protestantium interpretes aeditos adeo et ludimoderatores ordini clericorum accenserent, non longa refutatione egere mihi videtur ^{aa)} dudum enim III. GEO. LVD. BOEHMERVS docuit, hos sensu plane improprio clericos vocari, omnemque huius opinionis errorem CARPZOVIO ^{bb)} deberi, qui incongrue eos cum clericis minorum ordinum comparando, non satis accurate clericos et personas ecclesiasticas a se inuicem distinxit.

Quae cum ita sint, facile, uti spero, mihi quilibet dabit, Canonicos Protestantium sine iusta causa inter clericos referri, sed potiori iure personis ecclesiasticis annumerari. Quod si vero Canonici illi clericorum conditione non videntur, per se patet, privilegia soli clericorum ordini concessa, quale est successio in bona matris venter filia, iis plane esse deneganda.

§. IV.

Proponitur argumentum II.

Sed quamvis non contemnenda videatur ratio, qua iam vsi sumus, multo tamen grauiorem et ad sententiam, quam defendimus,

B 2

confir-

aa) In *Principiis iur. can.*, Lib. I. Tit. III. §. 88. in not. a.

bb) in *Iurispr. eccles. P. I.*, dec. 75. n. 10.

confirmandam aptiorem esse putamus eam, quam nunc proferre animus est. Hac enim ut et iis sententiam nostram probemus, qui Canonicos Augustanae formulae additos clericorum ordine excludere haud sustinent, operam dabimus. Breuiter nempe docebimus, Canonicos illos, si quis vel maxime eos clericos esse contenderit, plerisque tamen requisitis destitui, quae Speculum saxonicum in clerico ad successionem in Geradam maternam aspirante exigat. Requirit vero, ut iam supra vidimus, tria inprimis, ut scilicet clericus in bona vtenilia succedere cupiens sit doctus, ordinatus et capitis tonsura insignitus. Iam quod doctrinam attinet, quamvis ea et Protestantium Canonici praediti esse debeant, soleatque hodie plerumque in iis praesumi, si triennium in Academia quadam transegerint, et huius rite transacti fidem testimonio Academiae publico fecerint, reliqua tamen requisita scilicet ordinatio et capitis tonsura, cum, quod supra probauimus, ordines nunquam recipere teneantur, plane in iis deficiunt. Quemadmodum autem, ut infra demonstrabimus, sententiae nostrae non obstat, quod etiam Canonici Protestantium ex quorundam capitulorum statutis ad ordines pecunia redimendos obstricti sint, ita eidem non aduersatur, quod sacerdotes Augustanae confessionis sacris additi, quamvis ordinatione ea, quam ius provinciale saxonicum supponit, instituta quippe secundum romanae ecclesiae principia, initiati non sint, tamen ad successionem in bona matris vtenilia hodie admittantur. Hi enim etsi capitis tonsura et ordinatione iure pontificio praescripta et careant, et, cum superstitionem sapiat, carere debeant, tamen ordinatione secundum ecclesiae euangelicae normam perfecta rite constituti, potestatem verbum diuinum publice docendi et sacramenta administrandi nacli suat, meritoque igitur privilegii clericorum ordini indultis, et in his etiam eo, de quo sermo est, fruuntur. Cum his vero Canonici Protestantium ordinatione plane destituti, nullo pacto possunt conferri, adeoque ab illis ad hos non fieri potest argumentatio. Maneat itaque hoc: Canonicos Protestantium sacris additos requisitis illis, quibus clericos in Geradam maternam succedere volentes, praeditos esse oportet, plane carere, neque adeo idoneam rationem adesse, quae iuris provincialis saxonici de clericorum in res vteniles succedendi iure sanctionem ad illos extendere suadeat.

§. V.

In eandem sententiam Scabinatum Lipsiensem respondisse ostenditur.

Ceterum eadem, quam iam proposuimus, ratione iam olim, Scabini Lipsienses in Responso M. Decembri 1674. dato, vsi sunt, quod eum nondum publici iuris factum sit, adiecisse, haud pigebit. Cum nempe quidam Hanns Heinrich de Kötschau, ecclesiae cathedralis Numburgensis capitularis, ex illis quaesiuisset, an, si forte donatio rerum vtilium ipsi a matre facta, quam quippe proximae eius cognatae variis de causis impugnaverant, irrita atque inualida iudicaretur, clericorum priuilegio vti et in Geradam maternam iure proprio succedere possit, ei hoc ius denegarunt atque ita responderunt:

Obwohl vermöge der Sächsischen Rechte die Clerici der mütterlichen Gerade fähig seyn, und nebst denen Schwestern gleichen Theil davon nehmen, dahero Ihr in den Gedanken begriffen, dasz Euch als einem Canonico des hohen Stiffts Naumburgk auch ohne ermeltete Donationes Eurer Mutter Gerade gebühre;

Die weil aber dennoch unter denen Clericis blos diejenigen so geweihte Priester sein, zu verstehen, dergleichen von denen Canonics nicht zu sagen; So habt Ihr auch als ein Canonicus des hohen Stiffts Naumburgk Euch eurer Mutter verlassenen Gerade nicht anzumassen. V. R. W.

§. VI.

Argumenta sententiae contrariae recensentur et diluuntur.

Expositis iam rationibus, quibus moti Canonici Protestantium successionis in Geradam maternam exules esse statuimus, iuuat nunc argumenta, quibus contrariae sententiae tuendae causa b. HOMMELIVS l. c. vsus est, recensere ac pro instituti nostri ratione breuiter excutere. Prima autem ratio, in qua praecipuum sententiae suae robur ponit, eo redit, vt contendat, Canonicos Augustanae confessioni addictos iure inter clericos referri. Quamuis enim non ordinentur, tamen in multis ecclesiarum capitulis esse receptum, vt praeo quodam soluto ordines redimant, quid? quod ne ipsos sacerdotes Protestantium quidem tonsura esse insignitos.

Habet sane haec ratio tantam probabilitatis speciem, vt adeo IUST. HENNING. BOEHMERVM ET IOH. LAVR. FLEISCHERVM, nostrae sententiae alias fauentes, dubios atque haesitantes reddiderit; sed, quod pace tantorum virorum dixerim, facile ei potest responderi. Ac primum quidem ipse b. HOMMELIVS nobis largitur, in multis non autem in omnibus Protestantium capitulis ordines pecunia redimi. Quod si ita se habet, est profecto hoc argumentum ex eorum numero, quae minus, quam debent, probant, eoque, opinor, nihil aliud efficitur, nisi hoc, Canonicos quidem earum ecclesiarum, in quibus mos ille obtinet, non autem reliquarum, in quibus non servatur, clericis esse equipandos. Accedit, quod illa ordinum redemptio, siue ius pontificium, siue ecclesiasticum Protestantium species, omni plane effectu caret; ex illius enim principis atrocissimae adeo simoniae reus habetur, qui ordines pecunia soluta vel vendit vel recipit; hoc vero omnem illam iuris canonici de diuersis ordinibus doctrinam respuit, ac vnam tantum ordinationem probat, quam nemini, nisi muneris sacri obeundi causa impertire permittit. Denique si quam vim haberet ordinum illa redemptio, nullam sane aliam habere posset, nisi hanc, quod ordines per eam sicte susciperentur. Verum enim vero talis facta ordinum receptio ad consequendum ius in res vtensiles succedendi hic non sufficit. Cum enim haec succedendi ratio contra iuris communis normam inuenta sit, adeoque strictissimam tantum interpretationem admittat, ius prouinciale saxonicum autem, vt, qui hoc succedendi iure vti velit, vere ordines receperit, diserte requirat, vim profecto legi inferunt, qui eius verba vltra literam extendi posse existimant. Ceterum obiectioni, ne Protestantium quidem sacerdotes tonsura esse insignitos, cum ei iam §.IV. responderimus, non est quod diutius immoremur.

Vrget praeterea b. HOMMELIVS Canonicos Protestantium in literis publicis *Würdige* a Principe compellari, indeque eos clericos esse colligit. Verum quam fallax hoc argumentum sit, quilibet, nobis vel tacentibus, intelligat necesse est. Solent enim, vti notissimum est, curiae Principum et dictionem semel receptam et honorum titulos, quibus ab antiquissimis inde temporibus, ad quos rescribunt, compellere consueverunt, retinere, quamuis hodie plane alia et temporum et rerum sit facies. Sic vt e multis domestico

sico exemplo vtar, suprema Curia provincialis, quae Lipsiae ius dicit, Principis consiliarios civici ordinis, siue literati, siue mercatores sint, compellere solet: *Hochgelahrte*, haud dubie ideo, quod pristinis temporibus consiliarii dignitas plerumque literatis tantum contingere solebat. Iam si quis inde colligere vellet, omnes Principis consiliarios literatorum conditione et iuribus vti, nae is egregie falleretur. Quodsi itaque Canonici Augustanae confessioni addicti *Reuerendorum* nomine in literis publicis condecorantur, inde non recte concludi potest, eos hodie adhuc clericos esse, multo minus eos Geradam capere posse, sed causa huius denominationis in veterum temporum ratione quaerenda est, ex qua ideo hoc nomine ornabantur, quod nemo ex iuris pontificii placitis, nisi clericus esset, in Canonicorum collegium recipi posset. Additur porro contrariae sententiae firmandae causa et hoc: Canonicos scilicet aequae ac aedituos et ludimoderatores ideo non res expeditorias relinquere, quoniam Geradae sint capaces, quid? quod adeo organoedos, cum per Rescriptum d. d. 12. Nov. 1700. in Saxonia clericis annumerentur, Geradam cum sorore dividere; ^{cc)} hos vero aequae ac Canonicos nunquam ordinatione opus habere. Sed quod prius attinet, petunt sane, qui ita argumentantur, principium, cupiunt nimirum rem nondum expeditam per aequae incerta probare. Quemadmodum enim nondum certo constat, vtrum Canonici Protestantium in res vtenfiles succedant, nec ne; ita nec expeditum est, an aeditui et ludimoderatores hoc iure vtantur. Quamuis enim, qui ita statuunt, ne temere sententiam suam amplexi videantur, BERGERO ^{dd)} testimonium denunciant, tamen res nondum plane extra dubitationem est posita, cum non desint alii, veluti BÖHMERS ^{ee)} qui adversae sententiae adimpulenter, et aedituos aequae ac ludimoderatores successione in bona vtenfilia materna exsortes esse iure statuunt. Ut taceam, hanc totam controuersiam non interpretum auctoritatibus, sed legum rationibus, quae contrariae sententiae parum fauent, esse definiendam. Quod denique Rescriptum supra laudatum attinet, id profecto parum accurate in contrarias partes trahitur. Nam in toto hoc Rescri-

cc) extat hoc Rescriptum in Cod. Aug. Tom. I. p. 867. et in Corp. iur. eccl. saxon. an. 1773. edito. p. 444.

dd) in Respons. P. II. Supplem. Cent. 3. cons. 55. p. 1486.

ee) in Iure ecclesiastico Prorest. Tom. II. Lib. III. Tir. XXVII. §. 23.

Rescripto, quò tum ecclesiae et scholarum ministri, tunc nondum a Consistorio confirmati, iubentur confirmationem petere, tum omnino legum ecclesiasticarum obseruatio haecenus neglecta, denuo inculcatur, praeter verba statim sub initium Rescripti occurrentia^{ff)} nihil reperitur, quod contrariae sententiae faueat. Neque illa verba ad priuilegium solis clericis ordinatis competens in organoedos transferendum sufficiunt, nullibi enim dicuntur organoedi et aeditui omnibus omnino clericorum priuilegiis uti; comprehenduntur quidem sub nomine ministrorum ecclesiae et scholarum, sed nulla alia de causa, quam quoniam in laudato Rescripto de confirmatione muneris demandati, a Consistorio petenda, fermo est, quam hi aequè ac illi impetrare tenentur. Ac si denique vel maxime verum esset organoedos vi dictae legis aequis iuribus et priuilegiis cum clericis gaudere, quid? quod eos adeo in Geradam succedere posse, inde tamen nondum sequeretur, Canonicos, qui neque ordinati neque a Consistorio confirmati sunt, eodem iure uti. Cum enim successio clericorum in res matris vtensiles priuilegio nitatur, omnia autem priuilegia strictissimae interpretationis sint, neuiquam ab organoedis ad Canonicos fieri potest argumentatio.

§. VII.

Canonicos Protestantium in res expeditorias succedere posse asseritur.

Quamuis vero, quemadmodum hucusque euincere studuimus, Canonici Protestantium successione in res vtensiles maternas exules habendi sint, nulla tamen adest ratio, quae nos, quo minus eos cum FLEISCHERO^{gg)} et IENICHENIO^{hh)} ad successionem in res expeditorias admittamus, impediatur. Quodsi enim ius singulare succedendi in Geradam maternam, quo clerici vtuntur, Canonicis illis non competit, iure saxonico communi, quo omnes mafculi, clericali conditione haud vtentes, in res expeditorias succedunt, fruuntur necesse est, adeoque non dubium videtur, quin res expeditorias proximi agnati et capiant, et easdem huic relinquunt.

HVMA-

ff) Verba rescripti ad quae b. Homelius respicere videtur, sunt haec: Wir werden glaubwürdig berichtet, wie daß unterschiedene Kirchen und Schuldiener, darunter nicht weniger die Organisten und Kirchner oder Glöckner gehören, beydes in Städten und Dör-

fern, sich niemals oder wenn sie schon eine gute Zeit im Amte gewesen bey unsern Ober-Consistorio zur Confirmation praesentiren lassen. etc.

gg) loco supra laudato.

hh) in Diff. cir. §. VIII. p. 15.

HUMANISSIMO DOCTISSIMOQUE
IOANNI CAROLO FALCKIO
S. P. D.
D. CHRISTIANVS FRIDERICVS
POHL.

*Qui per magnam semper laetitiae voluptatem percipere soleo, quoties
iis, quos amo atque coto, studii mei significandi opportunitas mihi da-
tur, idem ego vehementer laetatus sum, cum TV, cui ab eo inde tem-
pore, ex quo mihi innotuisti, ob praecclaras ingenii animique virtutes
bene cupii, mihi ante aliquod tempus significasset, TE, exacto felici-
ter vitae academicae curriculo, disputationis habendae causa, a me
in cathedram perducere velle. Vti enim huic voluntati TVAE morem
gerendo suauem ac diu exoptatam occasionem meae in TE beniuolen-
tiae palam declarandae oblatam mihi deprehendi, ita simul de fiducia,
quam in me meisque qualibuscunque studiis collocasti, impense gauisus
sum.*

C

sum. Trado itaque tutelae TVAE, quem hoc consilio conscripsi,
exiguum libellum, eumque tanto libentius TIBI committo, quo cer-
tius mente iam praecipio, TE ei fortem ac strenuam defensionem esse
paraturam. Quemadmodum autem et TIBI et PARENTIBVS
TVIS AMPLISSIMIS hodiernum diem TVVM sincere gratu-
lor, atque laeta futurae TVAE felicitatis omnia ex eo capio, ita vt
TIBI assiduitatis et in discenda iurisprudencia diligentiae praemia am-
plissima mox contingam, vix animo precor atque opto. Quod superest,
velim TIBI persuadeas, meum in TE studium nuno unquam tem-
pore debilitatum aut plane deletum iri, meque nihil ardentius cupere,
quam vt, quod hucusque fecisti, etiam in posterum me amare pergas.
Scripsi Lipsiae a. d. VI. Nov. an. MDCCLXXXV.

Leipzig, Diss., 1785 P-Z

X 241 7854

1785, 19

DE
CANONICIS PROTESTANTIVM
SVCCSSIONIS IN RES VTENSILES
MATERNAS EXSORTIBVS.

29
5

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

D. CHRISTIANO FRIDERICO
POHLIO

SVPREMAE CVRIAE ET CONSISTORII ECCLES.
ADVOCATO, CIVITATIS LIPS.
SENATORE

A. D. VIII. NOVEMBER. A. O. R. MDCCLXXXV.

H. L. Q. C.

DISPV TABIT

IOANNES CAROLVS FALCKE,
LIPSIENSIS.

LIPSAE

EX OFFICINA KLAVBARTHIA.

